
CONCIO XXXI.

THEMA: Ipse... attritus est propter
scelera nostra.

(Isai. LIII, 5).

IDEA CONCIONIS

PROP. Cor Iesu allevandum, quia est attritum propter scelera nostra.
DIVISIO. Est attritum propter scelera: I. Iudaeorum; II. Gentilium; III. Et
Christianorum.

PARS I. Propter scelera Iudaeorum, nempe: a) Despectum Messiae; b) Dei-
cidium; c) Obstationem.

PARS II. Propter scelera Gentilium scilicet: a) Tyrannidem; b) Vitam
carnalem; c) Idololatriam.

PARS III. Propter scelera christianorum, quae praecipua sunt; a) Divi-
siones ecclesiarum; b) Refrigeratio charitatis; c) Apostasia practica.

Exordium. Quia Christus venit in similitudinem homi-
num factus, et habitu inventus ut homo, ad hoc ut pro hu-
manae naturae peccatis Deo satisfaceret, conveniens fuit ut
illos defectus corporales assumeret, qui sunt omnibus com-
munes ex peccato primi parentis: sitim, scilicet, famem, vulnera,
livores, mortem et similia; et hos S. Ioannes Damascenus (1)
vocat naturales et indetractibiles defectus; naturales, quia totam
humanam naturam communiter consequuntur, et indetracti-
biles, scilicet reprehensione carentes, quia nullum important
defectum scientiae et gratiae.

Hos ergo defectus asserit D. Thomas Christum assumere
debuisse triplici ratione (2).

(1) *Lib. de Ortod. Fid.* I, cap. XIV.

(2) *Summ. Theol.* part. III, q. XIV, a. I.

Prima, propter finem Incarnationis; ad hoc enim incarnatum fuit Verbum, ut per carnem assumptam, pro nostro peccato satisfaceret, assumens in se poenam peccato debitam. Secunda, ad firmandam fidem nostram in Incarnatione; nam si hos defectus communes, quibus natura sua humana hominibus agnoscebatur, non assumpsisset, non verum, sed phantasticum corpus assumpsisse videretur. Tertia ad nostri exemplum, docens, nos per patientiam omnes contradictiones fortiter superare. Propter hoc nostros defectus dispensative assumpsit; et ideo videmus eum sitientem, esurientem, defatigatum, tristem cruciatum, sauciatum, et mortuum. En causa qua praesentis concionis sic a me statuitur

Propositio. *Cor Iesu allevandum, quia attritum propter scelera nostra.*

Non solum passus est propter scelera Iudaeorum Iesus, a quorum manibus tormenta cruenta sustinuit, sed pro Gentilibus et pro futuris christianis; « pro omnibus mortuus est Christus » (1); omnes enim eramus aliquando Filii irae, Filii vindictae. In manibus enim Iudaeorum Christum percutientium et in eorum scelestissima voluntate manus et pravitas omnium peccatorum obumbrabantur, iuxta S. Augustini sententiam, quam profert ubi scribit de Saulo, qui aderat martyro B. Stephani servans vestimenta lapidantium. « Ut enim esset in omnium lapidantium manibus, ipse omnium vestimenta servabat; magis saeviens omnes adiuvando, quam suis manibus lapidando » (2). Sic Iudaei, nomine omnium cuiuscumque nationis hominum, Christum figuraliter percusserunt, pro quorum peccatis seipsum in holocaustum offerebat. Hinc claritatis gratia tripartitam propositionem ostendam.

Divisio. Cor Iesu fuit attritum propter scelera: I. *Iudaeorum*; II. *Gentilium*; III. *Christianorum*.

(1) *II Corinth. V, 15.*

(2) *Sermo XIV de Sanctis.*

PARS I. — SCELERA IUDAEORUM.

Triplex est scelus Iudaeorum immanae, in Cor Iesu; scilicet:

a) Despectus Messiae. Gloriam, qua appareret circumdatus, praedicens, ait David: « Semen eius in aeternum manebit; et thronus eius sicut sol in conspectu meo, et sicut luna perfecta in aeternum, et testis in coelo Fidelis » (1). At populus, a quo sperneretur, his verbis praenuntiatur: « Tu vero repulisti, et despexisti; distulisti Christum tuum » (2). Quod de Iudaeis ipse Dominus per Isaiam prophetavit: « Filios enutrivit et exaltavi: ipsi autem spreverunt me » (3). Revera enim populum Iudaicum Deus enutrivit et physice manna in deserto et spiritualiter per legem scriptam, per prophetarum vaticinia et praeconia, et praecipue per Christum os ad os loquentem. Et eum exaltavit, eligens de populis nationum, multiplicans in gentem magnam, sicut promiserat Abraham, « filii Israel creverunt et quasi germinantes multiplicati sunt, ac roborati nimis impleverunt terram » (4) et roborans eum quando in occupatione terrae promissae, « universos reges et regiones eorum uno impetu cepit atque vastavit; Dominus enim Deus Israel pugnavit pro eo » (5).

Et tamen hi filii scelesti spreverunt eum, quando Christum, lapidem angularem reprobaverunt aedificantes; idest oderunt eum, noluerunt regnum suum, « nolumus hunc regnare super nos » (6), nam considerata vita Messiae, quia simplex, sine fastu, sine crudelitate, humilis, mitis et simplex erat, noluerunt Iesum pauperem, vilem et fabri filium regnare super illos, ut

(1) *Psalm. LXXXVIII, 37.*

(2) *Ibid. v. 39.*

(3) *I, 2.*

(4) *Exod. I, 7.*

(5) *Iosue, X, 42.*

(6) *Luc. XIX, 14.*

exponit A Lapide. Ideo propter hunc despectum vocantur a Christo: generatio mala et adultera, quae signum quaerit, et signum non dabitur ei nisi signum Ionae prophetae (1). Et velut generatio prava et adultera, generatio coeca et obstinata, populus Iudaicus hunc Iesum, quem sui cives spreverunt, etiam nunc per orbem dispersus despicit ac propulsat, nec iugum eius suave ferre et legem salutiferam adimplere et doctrinam salvatricem amplecti decernit; imo coniuratione nequissima inita, quam Massonismum vocat, in unum intendit ut Christi Regnum, Nomen, Recordationem disperdat toto ab orbe terrarum.

b) Aliud fuit Iudaeorum scelus; deicidium; occiderunt enim Christum, attriverunt carnem eius, quae erat caro Verbi Dei. Scelus profecto gravissimum iuxta illud: « et vos implete mensuram patrum vestrorum » (2). Super quod S. Chrysostomus « quantum ad veritatem, excesserunt mensuram patrum suorum!; illi enim occiderunt homines, isti Deum crucifixerunt » (3). Audiamus S. Augustinum: « Exacuerunt tamquam gladium linguas suas. Non dicant Iudaei: non occidimus Christum. Etenim propterea eum dederunt iudici Pilato, ut quasi ipsi a morte eius viderentur immunes. Nam cum dixisset: vos eum occidite; responderunt: nobis non licet occidere quemquam. Iniquitatem facinoris sui in iudicem hominem refundere volebant: sed numquid Deum iudicem fallebant? Quod fecit Pilatus, in eo ipso quod fecit, aliquantum particeps fuit; sed in comparatione illorum multo ipse innocentior. Institit enim quantum potuit, ut illum ex eorum manibus liberaret; nam propterea flagellatum produxit ad eos. Non persequendo Dominum flagellavit, sed eorum furori satisfacere volens, ut vel sic iam mitescerent, et desinerent velle occidere, cum flagellatum viderent. Fecit et hoc. At ubi perseveraverunt, nostis illum lavisse manus, et dixisse quod ipse non fecisset, mundum se esse a morte illius. Fecit tamen.

(1) MATTH. XII, 39.

(2) MATTH. XXIII, 32.

(3) Hom. XLV.

Sed si reus quia fecit vel invitus, illi innocentes, qui coegerunt ut faceret? Nullo modo. Sed ille dixit in eum sententiam et iussit eum crucifigi, et quasi ipse occidit; et vos, o Iudaei, occidistis. Unde occidistis? Gladio linguae; aculistis enim linguas vestras. Et quando percussistis nisi quando clamastis: crucifige! crucifige! » (1).

Unde: quia principes Iudaeorum cognoverunt Christum, et si aliqua ignorantia fuit in eis, fuit ignorantia affectata, quae eos non poterat excusare, ideo peccatum eorum fuit gravissimum tum in genere peccati, tum ex malitia voluntatis, ut scribit D. Thomas (2).

c) Obstinatio. Quod crimen Iudaeorum obstinatione aggravatur: « peccare enim mente obstinata aggravat peccatum, et dicitur peccatum in Spiritum Sanctum » (3). Aggravat quidem peccatum, quia Augustinus dicit hoc peccatum esse finale impoenitentiam, quando, scilicet, aliquis perseverat in peccato mortali usque ad mortem, quod quidem non solum verbo oris fit, sed etiam verbo cordis et operis, non uno, sed multis. Et dicitur peccatum in Spiritum Sanctum, quia est contra remissionem peccatorum, quae fit per Spiritum Sanctum, qui est charitas Patris et Filii (4). Iudaei vero obstinatione semetipsos induraverunt, quia nullum ex plurimis argumentis, quibus natura et missio coelestis Iesu dignoscebatur, admiserunt, sed omnibus restiterunt. Unde sic de iis, S. Gregorius Papa loquutus est, scriptumque reliquit: « Omnia quippe elementa auctorem suum venisse testata sunt. Ut enim de eis quiddam usu humano loquar, Deum hunc coeli cognoverunt, quia protinus stellam miserunt. Mare cognovit, quia sub plantis eius se calcabile praebuit. Terra cognovit, quia eo moriente contremuit. Sol cognovit, quia lucis suae radios abscondit. Saxa et parietes cognoverunt, quia tempore mortis eius scissa sunt.

(1) In Psalm. LXIII, v. 2.

(2) Sum. Theol. Part. III, q. XLVII, a. 6.

(3) II^a II^{ae}, q. LXXXVI, a. 6.

(4) II^a II^{ae}, q. XIV, a. 1.

Infernus agnovit quia hos, quos tenebat mortuos, reddidit. Et tamen hunc, quem Dominum omnia insensibilia elementa senserunt, adhuc infidelium Iudaeorum corda Deum esse minime cognoscunt, et duriora saxi, scindi ad poenitendum nolunt » (1).

PARS II. — SCELERA GENTILIUM.

Deinde Cor Iesu fuit et est attritum propter scelera Gentilium. Gentiles sunt qui Deum verum non agnoscunt, deos commentitios colunt, et quibus bona Christi nondum sunt diffusa. Non apparuit lux sedentibus in tenebris et in umbra mortis. Non ergo possunt peccare in Christum, quem ignorant; sed in Deum, cuius lumen per legem naturalem signatum est in frontibus eorum. Hoc quoad Gentiles praesentes.

Gentiles enim Christo coetanei et cives in eum peccaverunt illudentes, flagellantes et crucifigentes: « tradent enim Gentibus ad illudendum et flagellandum et crucifigendum » (2). Nam quia « per Romanos, quibus Iudaei erant subiecti, erat his potestas occidendi interdicta » (3) tradiderunt Pontio Pilato, ut crucifigeret. Unde passio, quae a Iudaeis initium habuit fuit per Gentiles absoluta et perfecta; ideoque et physice Cor Iesu fuit attritum propter scelera Gentilium. Quod quidem conveniens fuit ad hoc, ut in ipso modo passionis, effectus ipsius praefiguraretur, qui primo in Iudaeos, postea ad Gentes pervenit, ut notat D. Thomas (4).

A Gentilibus vero praesentibus est attritum incruente Cor Iesu, quod vult omnes homines salvos fieri. Ad tria reduci possunt scelera eorum, nempe ad:

a) Tyrannidem. Horrescimus omnes quoties eorum leges, moresque narrantur. Non rationalium mores, sed potius

(1) *Homil. X in Evang.*

(2) *MATH. XX, 19.*

(3) *Summ. Theol. part. III, q. XLVII, a. 4 ad tertium.*

(4) *Loc. cit. corpore art.*

ferarum instinctus videntur. Non legibus temperantur, sed potius imperantium praepotentia, libitu, libidine, avaritia, crudelitate reguntur. In rege placitum; in civibus, rabies: in omnibus crudelitas. Cupiditates potius, quam ratio eorum actiones et privatas et publicas regit. Quia Christum non agnoscunt, nec eius charitate ducuntur. Cum Deum ignorent, et proximum nesciunt. Et hinc crudeles et supra feroces apparent, infantes exponendo, senes velut reipublicae inutiles aspernando, seu necando, mulierem opprimendo, virgines ad lubrica tradendo, servos vendendo vel confodiendo, humiles ac pauperes velut bestias, sub potestate redigendo, in omnibus absolute, sine recto iure, sine aequis legibus imperando. Et propter hoc magno conficitur moerore Cor Iesu, quod dixit: sinite parvulos ad me venire; parvulos, idest, pauperes ac debiles et aerumnosos quoscumque sinite venire ad me, talium est enim regnum coelorum.

b) Vitam carnalem. Cum Christum non agnoscant, non vivunt de Spiritu Christi. « Spiritus est qui vivificat, caro autem non prodest quidquam » (1). Ut enim scribit Apostolus; « qui secundum carnem sunt, quae carnis sunt sapiunt » (2); idest habent sapientiam carnis; sapere enim, quae sunt carnis, est approbare et iudicare bona esse, quae sunt secundum carnem, iuxta D. Thomam (3).

« Sed prudentia carnis, mors est » (4). Nam ad prudentiam carnis requiritur quod aliquis praesupponat pro fine, delectabile carnis, et quod consulat, et iudicet, et praecipiat ea, quae conveniunt ad hunc finem. Unde talis prudentia est mors, idest causa mortis aeternae, ut dicitur ad Galatas (5): « Qui seminat in carne de carne et metet corruptionem » (6). Et sic viam mortis sequentes, tristitiam afferrent, si in praesenti

(1) *IOANN. VI, 64.*

(2) *Rom. VIII, 5.*

(3) *Hoc loc.*

(4) *Rom. VIII, 6.*

(5) *VI, 8.*

(6) *D. THOMAS Ad Rom. VIII, 6.*

statu tristari posset, Cordi Iesu quod non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat.

c) Idololatriam; id est cultum, qui soli summo Deo exhibendus est, creaturis praestare. Hoc faciunt gentes, deos ligneos et lapideos et etiam daemones per simulacra loquentes, adorantes. Quod quidem maximum peccatum est ex parte ipsius peccati, quia « in peccatis, quae contra Deum committuntur, quae tamen sunt maxima, gravissimum esse videtur quod aliquis honorem divinum creaturae impendat, quia quantum est in se facit alium Deum in mundo, minuens principatum divinum » (1). Atque ideo, quia Iesus venit quaerere gloriam Patris, est vere attritus corde, videns tot homines credentes obsequium se praestare Deo, victimas offerre super altaria idolorum.

PARS III. — SCELERA CHRISTIANORUM.

Sed praecipue a christianorum sceleribus est nunc Cor Iesu attritum, ut ipse testatur: « Eorum tamen pars maxima usque adeo se mihi gratos amicosque non exhibent, ut me etiam iniuriis contumeliisque in hoc amoris mysterio assidue lacesant. Quod eo etiam acerbius accidit, quod a personis mihi dicatis talia quoque pati cogor ». Quae quidem scelera, brevitatis et claritatis gratia, ad tria capita reducemus.

a) Et primo: divisiones ecclesiarum. Haec autem divisio, quae generice est unionis subtractio, potest stricte et late sumi. Stricte sumpta est unionis subtractio a communi coetu Fidelium, superbiae, audaciae vel novitatis causa. Inde oriuntur haeresis, et schisma. Haeresis est aliqua falsa opinio circa ea, quae ad fidem pertinent (2); ex qua sequitur ipsius Fidei christianae corruptio. Cum unum sit haeresis, quae dicitur ab eligendo et secta, quae dicitur a sectando, utraque

(1) II^a II^{ae}, q. XLIX, a. 3.

(2) D. THOM. II^a II^{ae}, q. XI, a. 2.

fidem catholicam scindunt, segregando multos ab ea, ut dicit D. Iudas, « hi sunt, qui segregant semetipsos » (1) et D. Petrus: « Fuerunt pseudoprophetae in populo, sicut et in vobis erunt, magistri mendaces, qui introducent sectas perditionis » (2). Schisma vero, quod iuxta Isidorum, a scissura animarum vocatum est, est subtractio ab unitate principali Ecclesiae. Quae unitas cum non solum debeat esse membrorum inter se, sed eorum cum capite « ideo schismatici dicuntur qui subesse renuunt summo Pontifici, et qui membris Ecclesiae ei subiectis communicare recusant » (3). Differentiam inter schisma et haeresim sic explicat Augustinus: « Schisma est eadem opinantem atque eodem ritu colentem quo caeteri, solo congregationis delectari dissidio. Haeresis vero diversa opinatur ab iis, quae catholica credit Ecclesia » (4).

Late sumpta divisio est subtractio unionis a membris eiusdem ecclesiae; quae unio, cum debeat esse membrorum ad invicem, et propterea dicatur unitas particularis, scinditur subtractione membrorum, et ideo aliquo modo scindit Ecclesiam; ex hoc nempe quod membra, diversa opinantia a se invicem separat, charitatem qua mutuo diligere debent, minuendo et refrigerando, penitus ad glaciem et gelu deducit.

His omnibus ita Cor Iesu moerore conficeretur, ut si conditione qua est, mori illi liceret, rursus adigeretur in mortem; idque evincitur ex fervida oratione, qua antequam morti traderetur sic Patri affatum est: « Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut sint unum sicut et Nos » (5). Serva eos in nomine tuo, « idest virtute tua, tuo auxilio, tua omnipotentia, ut semper in me, meoque ac tuo amore et cultu persistent. Ut sint unum sicut et Nos!, scilicet consensu, voluntate et spiritu, sicut nos unum sumus natura et eadem essentia divinitatis, ut scilicet uno charitatis spiritu

(1) v. 19.

(2) II Petr. II, v. 1.

(3) II^a II^{ae}, q. XXXIX, 1.

(4) Contra Faustum.

(5) IOANN. XVII, 11.

coniuncti, semper me sequantur, nec inter se discordia dividantur, sed habeant unitatem spiritus per concordiam, quam Nos habemus per eandem essentiam » (1).

b) Refrigeratio charitatis. Tepiditatem Dominus execratur: ideo tepido scribit per Ioannem sicut scribebat Episcopo - Angelo - Leocadicensis Ecclesiae: « scio opera tua quia neque frigidus neque calidus es; utinam frigidus esses, aut calidus! sed quia tepidus es incipiam te evomere ex ore meo » (2). Videntur nostra tempora simillima praedictis a Christo: « Et multi pseudoprophetae surgent, et seducunt multos. Et quoniam abundabit iniquitas, refrigescet charitas moltorum » (3). Itaque, ut charitas refervescat, et magis magisque accendatur, praebuit Dominus Iesus Cor suum flammis divini amoris succensum et spinis circumdatum, ut cognoscat mundus non imminutum esse incendium amoris, quo prosequitur homines, sed e contra eos adhuc speciali dilectione diligere, volens ut Christianorum frigiditas suo calore exardescat, et corda omnia ardentissimo sui et Patris amore inflammentur.

c) Apostasia practica. Qui a fide semel amplexa sponte recedunt, apostatae dicuntur, et sunt. Sicut autem non sufficit fides ad iustitiam, ita non requiritur ad interitum fidei totalis amissio, vel negligentia. Nam « cum apostasia importet quamdam retrocessionem a Deo, erit triplex apostasia secundum triplicem modum quo Deo homo inhaeret. Et revera inhaeret primo, per Fidem; secundo, per voluntatem subiectam mandatis eius; tertio, speciali modo per ordinem, vel religionem. Contingit autem quod aliquis a religione recedit et hic est religionis apostata: quod aliquis qui religionem nullam professus est, a mandatorum impletione se retrahat; et hic est apostata mandatorum. Sed quia contingere potest quod qui a Deo recedit duobus his modis, vel altero eorum, tamen maneat coniunctus ei per Fidem, hinc quod quando a Deo apostatat retrocedendo a Fide, tunc apostata fidei vocatur: et haec est

(1) A LAPIDE, hoc loc.

(2) Apoc. III, 15.

(3) MATTH. XXIV, 11.

apostasia perfidiae, seu simpliciter dicta, sicut secunda dicitur apostasia practica » (1). Cum ergo remoto priori remaneat posterius, sed non e converso, et prius sit credere quam operari, potest accidere quod aliquis qui fidem habet, sit vere apostata a Deo per mentem repugnantem divinis mandatis, seu practicus, quia opera eius non sunt fidei suae conformia.

De his conqueritur Cor Iesu, et eos minatur: « non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum coelorum, sed qui facit voluntatem Patris » (2). Unde per B. Iacobum: « Estote factores verbi; et non auditores tantum, fallentes vosmetipsos » (3). « Non enim auditores legis iusti sunt apud Deum, sed factores legis iustificabuntur » (4).

Consequentia. Ergo: Cor Iesu allevandum. Nihil aliud enim significat haec allevatio, seu sublevatio, nisi concursus nostrum ad sequelam, ut Eum a tanto pondere allevemus; sicuti legitur: « apprehenderunt quemdam Simonem Cyrenaeum venientem de villa, et imposuerunt illi crucem portare post Iesum » (5). Attritus fuit in carne per tormenta; attritus in anima propter angustias; non sit denuo attritus in corde multiplicatis iniquitatibus! Allevemus a tormentis carnis, corpus sanctissimum, probati, manducando. Allevemus a passione animae, per intimam nostrorum ad suos affectus coniunctionem. Allevemus non peccando. Allevemus benefaciendo. Allevemus orando. Allevemus consolando. Allevemus compatiendo. Allevemus tandem una cum eo nos in holocaustum offerendo: ut qui socii sumus passionis eius, simus et consolationis et gloriae consortes.

Affectus. Quis dabit fontem lacrymarum, ut plorem tantam bonitatem et iniquitatem tantam? Tu, o dulcis Iesu, o

(1) D. THOM. II^a II^{ae} q. XII, a. 1.

(2) MATTH. VII, 21.

(3) I, 22.

(4) Rom. II, 13.

(5) LUC. XXIII, 26.

innocens Iesu, o sanctissime Iesu, tunc scelera nostra portans? Tunc attritus ab his quorum iniquitates portas? Equidem est infinitae bonitatis argumentum, uno impetu, iniquitatibus omnium onerari. Sed certius est malitiae diabolicae signum Cor tuum novo et oneroso pondere gravare; vel tepiditatis saxaeque duritiei signum, non allevare. Voca efficaciter me post te. Fac tuae crucis participem. Permite, concede ut una crucem tecum baiulem, vel saltem post te, sicuti Cyrenaeus baiulavit, neque permittas tuae crucis pondus renovatis meis iniquitatibus aggravari.

Deprecatio. Domine Iesu, qui ineffabili Cordis tui amoris miraculo te totum nobis in cibum in altaris sacramento tradere dignatus es, concede ut, qui iniurias ac sacrilegia ab ingratissimis mortalibus adversum te in hoc sacro mysterio commissa toto animo detestamur, ac plangimus, ipsius sacrosancti Cordis accendamus affectibus, et dignis in aeternum laudibus eiusdem divinissimi Cordis misericordiam consequamur. (Ex Corolla precatoria romanis iudicibus probata; Nilles p. 404).

CONCIO XXXII.

THEMA: Humiliavit semetipsum,
factus obediens usque ad mortem.

(Ad Philipp. II. 8).

IDEA CONCIONIS

PROP. A Corde Iesu discendum, quia usque ad mortem obediens factum.

DIVISIO. I. Venit in mundum paratum ad obedientiam; II. Vixit in mundum sub obedientia; III. Discessit e mundo ob obedientiam.

PARS I. Venit paratum ad obedientiam quia venit: a) Ut homo; b) Ut Filius; c) Ut formam servi habens.

PARS II. Vixit sub obedientia Patris iubentis: a) Per se; b) Per Spiritum S.; c) Per legem.

PARS III. Discessit e mundo ab obedientiam: a) Ad delendam primam inobedientiam; b) Ad excellentius sacrificii sui meritum; c) Ad splendidiorem victoriam, qua de morte et auctore mortis triumphavit.

Exordium. Praeviciens Isaias Messiam Redemptorem passionis undis submersum, vocat eum agnum propter mansuetudinem et obedientiam, qua dolores et mortem erat subiturus. « Sicut ovis ad occisionem ducetur, et quasi agnus coram tondente se, obmutescet, et non aperiet os suum » (1). Et revera huius agni immaculati et incontaminati pretioso sanguine redempti sumus ut scribit D. Petrus (2).

Non immerito Christus vocatur a propheta agnus, cum et de ipso dicat Ioannes, « ecce agnus Dei » (3); super

(1) LIII, 7.

(2) I. Petr. I, 19.

(3) IOANN. I, 29.